

Stent i esofagus eller duodenum, behandlingsriktlinje dietist

Bakgrund

Vid förträngning i esofagus, ventrikeln eller duodenum, t ex på grund av en tumör, kan patienten få en stent inlagd. En stent är ett expanderbart närrör, med syfte att vidga förträngningen så att mat och dryck kan passera.

Behandlingens syfte

Syftet med nutritionsbehandlingen är prevention/behandling av undernäring.

Målsättningen är att nå god nutritionsstatus. Det innebär att tillgodose behovet av energi, protein och näringsämnen, och därigenom återhämta/minska/förebygga vikt förlust. Vidare är målsättningen att minska obehag i samband med måltid, t ex dysfagi, passagehinder och retention.

Samverkande parter

Läkare och sjuksköterskor på kirurgkliniken i Region Jönköping.

Remissuppgifter

Läkare eller sjuksköterska skickar remiss till dietist då patienten skrivs in på kirurgkliniken. Remissen bör innehålla följande:

- Diagnos och planerad åtgärd
- Operationsdatum
- Längd, aktuell vikt och vikthistoria
- Nutritionsproblem

Utredning

På kirurgkliniken förs mat- och vätskeregistrering över patientens intag. Vid det första dietistsamtalet på avdelningen genomförs en grundlig kostanamnes och frågor ställs kring ofrivillig vikt förlust och vilka nutritionsproblem patienten har, t ex dysfagi, passagehinder, retention, smakförändringar, nedsatt aptit, tidig mättnad.

Behandling

Upptäckningen nedan är ett förslag som kan modifieras av ansvarig läkare.

Dag 0 Stent anläggs. Efter cirka 2 h får patienten börja dricka.

Dag 1-2 Flytande kost.

Dag 3-5 Mat med mjuk konsistens, utan trådiga eller svårsmälta livsmedel (lättsmält kost).

Sjuksköterska eller undersköterska erbjuder patienter energi- och proteinrik näringsdryck som mellanmål. En förutsättning för att kosttilläggen ska fungera och att patienten inte ska få aversion mot dem, är att patienten inte är illamående och/eller har kräkts när kosttilläggen serveras.

Majoriteten av patienterna kommer postoperativt att ha ett otillräckligt energiintag. För att bromsa viktminskningen och undernäringen kan stötning med enteral- eller parenteral nutrition vara nödvändigt.

Innan hemgång ges personligt kostråd av dietist, innefattande att:

- äta långsamt
- tugga väl
- måltidsordning med 6-8 måltider per dag
- undvika trådiga och svårsmälta livsmedel 3-4 veckor postoperativt
- konsistensanpassad kost vid behov
- protein- och energirik kost

De närmaste 3-4 veckorna efter operation rekommenderas lättsmält kost som fisk, köttfärs, ägg och korvrätter, kokta grönsaker, tillagad frukt, knäckebröd, kex, skorpor och grövre bröd utan hela korn. Patienten kan 3-4 veckor efter operation utöka sitt livsmedelsval och introducera helt kött, färsk frukt och grönsaker. Observera att ibland krävs fortsatt anpassad kostkonsistens utifrån det medicinska tillståndet.

Dietist kan förskriva kosttillägg, berikningsprodukter eller enterala produkter vid behov.

Behandlingsmål

Nutritionsbehandlingsens syfte och mål är att uppnå ett adekvat energi- och näringsintag och motverka viktnedgång genom individuellt anpassad kost.

Patientmaterial

- Kostråd vid stent i matstrupen eller tunntarmen

Omfattning

Patienten ska få träffa dietist på avdelningen efter stentinläggningen. Uppföljning sker 2-4 veckor efter hemgång via telefon. Därefter vid behov.

Utvärdering och uppföljning

Vikt tas vid inskrivning, utskrivning och 2 gång/vecka under sjukhusvistelsen, samt vid behov. Sjuksköterska och undersköterska fyller i mat- och vätskeregistrering under vårdtiden. Vid uppföljning under vårdtiden följs patientens energiintag, viktutveckling och nutritionsproblem upp.

När patienten är hemma rekommenderas hen att väga sig 1 gång/vecka. Vid uppföljande telefonsamtal utvärderas patientens viktutveckling, eventuella kvarvarande nutritionsproblem samt intag per os.

Litteratur

- Intranätet, kirurgisk vård, kirurgkliniken RJL. Nutritionsbehandling efter stentinläggning i esofagus eller duodenum, vårdriktlinje för övre gastroteamet, kirurgavdelning A
- Regionala cancercentrum i samverkan. Nationellt vårdprogram Matstrups - och magsäckscancer [Internet]. Stockholm: Regionala cancercentrum i samverkan; 2022. Version: 4.0. [citerad 2024-01-25]. Hämtad från: <https://kunskapsbanken.cancercentrum.se/diagnoser/matstrups-och-magsackscancer/vardprogram/>